

Илофшлэн зэрэзэхичцэрэм осэшлү фишыгъ

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан республикэм хэгъгу клоцл юфхэмклэ иминистрэу Александр Речицкэм тыгъуасэ юфшлэгъу зэлуклэгъу дырилагъ. Ащ хэлэжьагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат. Блэклэгъэ илъэсым министрствэм юфэу ышлагъэм изэфэхьысыжьхэм, 2014-рэ илъэсым иапэрэ мэзищ зэшлуиын ыльэклыгъэм, тапэ-клэ пшэарылъ шхьалэу зыфигъэуцужьыхэрэм ахэр атегушылагъэх.

АР-м и Правительствэрэ хэгъгу клоцл юфхэмклэ Министрствэмрэ зэпхыныгъэ дэгъу здырлэгъу зэрэздэлажьэхэрэр республикэм и Лышхъэ пэублэм кылуагъ, ащклэ юфышхо зышлэрэ министрэм рэзэныгъэ гуцылэхэр пигъохыгъэх.

— УФ-м хэгъгу клоцл юфхэмклэ и Министрствэ иколлегие изэхэсыгъоу бэмышлэгъу зэхачагъэм шьолырхэм ащылэ Гьелорышлалэхэм япшэрылхэр зэрагъэцаклэхэрэм шытегушылагъэх, зэфэхьысыжьхэр ашлыгъэх. Лъэшэу тигуапэ Александр Речицкэм илофшлэн осэшхо кызырэфашлыгъэр ыкли федеральнэ тын лъаплэ ащ кызырэфагъэшшоагъэр, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Гъэхьагъэхэм адаклоу, гумэ-кыгъохэри, шыклагъэхэри зэрэщылэхэр АР-м и Лышхъэ кыыхигъэщыгъ, ахэр дэгъэзыжьыгъэнхэмклэ республикэм хэгъгу клоцл юфхэмклэ и Министрствэ ышлэрэм кыкылэупчлагъ.

Александр Речицкэм кызырлугъэмклэ, республикэм

ихэбзэухъумэкло кыулыкухэм япшэрылхэр зэрифэшугъуашэу агъэцаклэх, ащ ишлуагъэклэ Адыгеим лъапкэ ыкли дин зэгурылоныгъэ илъ, непэ еху-лэгъу оперативнэ юфхэм язытет зыпкэ итэу лъэклугъэ. Бзэджэшлагъэу зэрахъэхэрэм япчъагъэ процент 23-клэ нахь маклэ зэрэхьугъэр, джащ фэдэу бзэджэшлэгъэ хылылэхэм ыкли хылылэ дэдэхэм япчъагъэ кызырэфашлагъэр, илъэсыр кызырэфашлагъэу укыгъэ юф республикэм зэрэщамыгъэунэфыгъэр гъэхъэшлуклэ пльытэнхэ фаеу министрэм кылуагъ.

2014-рэ илъэсым имэзищ кыкылоцл республикэм игъогухэм хъугъэ-шлэгъи 100 къатэхъухагъ. Блэклэгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, проценти 6-клэ ар нахь макл. Авариехэм нэбгырэ 27-рэ ахэклодагъ, блэклэгъэ илъэсым икыгъэлъэгъонхэм ягъэпшагъэмэ, ар процент залуклэ нахьыб. Ащ даклоу шьобж ахэзыхыгъэхэм япчъа-

гъэ процент 19-клэ нахь маклэ хъугъэ.

Мыщ дэжъым Къумпыл Мурат кызырэфашлагъэу, гъогухэу видеокамерэхэр зытетхэм хъугъэ-шлагъэхэр къащыхухэрэп плөми ухэукоштэп. Сыда плөмэ гъогурыкломым ишапхъэхэр зиукъоклэ, тазырышхо кытыралхъан зэралъэкыштым водителыр егупшысэ. Непэрэ мафэхэм яхуылэу Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм ядэхъэгъухэм ыкли ядэклэгъохэм, нэмыкл чыплэгъэхэм мыщ фэдэ камерэ 23-рэ ачагъэуцугъэх, а пчъагъэхэм джыри ахагъэхон гухэлъ зэрэщылэр АР-м и Премьер-министрэу кылуагъ.

Джащ фэдэу ешугъагъэу рулым клэрытлысхэрэ водителхэм яфэшугъашэр ягъэго-тыгъэн, пчыхъэм сыхъатыр 10 ужым ахэм аркъ къязыщэрэ тучанхэм пшэдэклэжьышхо ягъэхьыгъэн, а лъэныкъомклэ полицием икыулыкушлэхэм ялофшлэн нахь агъэлъэшын зэрэфар АР-м и Правительствэ ипацэ кылуагъ.

— Цыфхэм ярэхъатныгъэ къэухъумэгъэным, лъапкэ ыкли дин зэгурылоныгъэр мыукогъэным тыналэ атедгъэтын фае. Ащ фэшл республикэм игъэцаклэклэ хэбзэ кыулыкухэмрэ хэбзэухъумаглохэмрэ тило зэхэлъэу юф зэдэтшлэныр пшэарылъ шхьал, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан зэлуклэгъум иклэухым.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

С.Щ. Даутым медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилорэр фэгъэшшошэгъэным ехьыллагъ

Адыгэ Республикэм икультура илахь зэрэхишыхьэрэм ыкли илъэсыбэ хъугъэу юф зэришлэрэм афэшл медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилорэр Даутэ Сарыет Щэбанэ ыпхъум — Адыгэ Республикэмклэ гурыт сэнэхъат гъэсэнэгъэ языгъэгъотырэ къралыгъо бюджет учреждениеу «Искусствэхэмклэ Адыгэ республикэ колледжэу У.Хь. Тхьабысымым ыцлэ зыхьырым» иклэлэгъаджэ фэгъэшшошэгъэнэу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан**

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 28-рэ, 2014-рэ илъэс
N 35

Гъэхъэгъэшлүхэр ашлыгъэх

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан пшэдэклэжьыгъэу ыхьырымклэ гъунэпкэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Газпром меж-регионгаз Мыекъуапэ» зыфилорэм игенеральнэ пацэу Сергей Колесниченкэр тыгъуасэ ригъэ-блэагъ.

— Гъэстыныпхъэ шхуантлэр, электричествэр типсэуплэхэм зэ-клэми ямышлэлэгъэу, ахэр икыу фэдизэу алэклэмыхъэу Адыгеим иэкономикэ хэхьоныгъэхэр ышынхэ ыльэклыштэп, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан пэублэм. — Шыпкэ, мы лъэныкъомклэ гъэхъэгъэшлүхэр тшыгъэх, республикэм ит псэуплэхэм япроцент 83-м ехъумэ гъэстыныпхъэ шхуантлэр агъэфедэн амал ял, адрэ къэнагъэхэми ящыклагъэр ядгъэгъотыным юф дэтэшлэ. Ау кыыхгъэщыгъэн фае джырэ уахътэм республикэм имуниципальнэ образованиехэм ащышхэм газэу алэклахъэрэр зэрафимыкыурэр, сыда плөмэ мы аужырэ илъэсхэм мыщ ащытшлэре псэуалэхэм япчъагъэ хэхъуагъ, инвесторхэри нахьыбэ мэхъух. Ащ кыыхэклэмыкы мы юфыгъор псынклэу зэшлохыгъэн фае.

Сергей Колесниченкэм кызырэфашлагъэмклэ, 2006-рэ илъэсым газрыкломлэ километри 7 республикэм шашлыгъагъэмэ, блэклэгъэм ар километрэ 42-м шлокыгъ, мыгъи ащ фэдиз агъэпсынэу агъэнафэ. А пчъагъэхэм къагъэлагъо хэхьоныгъэхэр ашлынхэ, ыпэклэ лъыкломтэнхэ зэралъэклыгъэр.

Зэшлуахын фэе юфыгъохэу АР-м и Лышхъэ кыгъэнэфагъэхэм яшпыпкыгъэу зэраделэ-жьэштхэр, республикэм ит псэуплэхэм зэклэми гъэстыныпхъэ шхуантлэр ялэным зэрэпыллыштхэр пацэм кылуагъ.

Адыгъэалэ, Тэхьутэмыкыое ыкли Теуцожь районхэм инвестициешохэр ахалхъан гухэлъ зэрэщылэр, ащ епхыгъэу газым ыльэныкъоклэ къэуцурэ упчлэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэ зэрэфар кыыхигъэщыгъ Къумпыл Мурат.

— Джырэ уахътэм къалэу Мыекъуапэрэ Тэхьутэмыкыое районмрэ еж-ежырэу за-лыгъыжын алъэкы, ащ пэчыжьэп Кошхъэблэ районыри. Мыщ нэсынхэмклэ амалышлүхэр алэклэ Адыгъэалэрэ Теуцожь районмрэ. Къэнэжырэу гухэлъэу щылэхэр щылэныгъэм щыпхырышыгъэнхэр ары, — кылуагъ АР-м и Премьер-министрэ.

Юфыгъоу зытегушылагъэхэм епхыгъэу «Газпромым» ипацэхэм залуагъэклэныр, республикэм гухэлъэу илэхэм ахэр ачагъэгозэныр игъо дэдэу АР-м и Лышхъэ ылытагъ, ащклэ пшэарылхэр кыгъэнэфагъэх.

(Тикорр.).

Тиреспубликэ щытхур кыфахы

2007-рэ илъэсым гъэ-
тхапэм и 25-м кышчы-
ублагъэу культурэм
иофышэ и Мафэ Уры-
сыем щэгъэмэфэкы.
Музейхэм, тхылъеджа-
плэхэм, театрэхэм яю-
фышлэхэм, концертхэм
язэхэщаклохэм, иску-
ствэхэмкэ еджаплэхэм,
культурэм иунэхэм
ащылажьэхэрэм, нэ-
мыкхэм игъэкютыгъэу
мэфэкыр хагъэунэ-
фыкы.

Адыгэ Республикэм и Къэра-
лыгъо филармоние тыгъуасэ
зэуклэу щыклауагъэм ти Лы-
шхъэу Тхыаклуцынэ Аслъан,

Премьер-министрэу Къумпыл
Мурат, Правительствэм хэт-
хэр, республикэм и Къэра-
лыгъо Совет — Хасэм иде-

путатхэр, культурэм иофы-
шлэхэр, фэшхьафхэри хэлэ-
жыагъэх. Тхыаклуцынэ Аслъан
гуфэбэныгъэ хэлъэу культурэм
и Мафэ фэгъэхыгъэу зэуклэм
кэклуагъэхэм къафэгушъагъ.
Сэнаушыгъэ зыхэлъ цыфхэм
Адыгеим икультурэ лъагъэу зэ-
ралэтырэм, лъэкпъ шэн-хабзэ-
хэр кызыраухъумэхэрэм осэ
ин фишыгъ. Къэу агъэуцугъэ
спектаклэхэр, художественнэу
дэгъоу гъэпсыгъэ культурнэ
лофтхыабзэхэр непэ тищыкла-
гъэхэу Тхыаклуцынэ Аслъан
ылытагъ.

Илъэсыбэ хъугъэу Адыгеим
икультурэ лф щызышлэхэрэм,
республикэм ыцлэ лъагъэу зы-
лэтыхэрэм щытхуцлэхэр зэра-
фаусыгъэхэр кызыушыхъатырэ
бгъэхэлъ тамыгъэхэр, щытху
тхылхэр Тхыаклуцынэ Аслъан
аритыжыгъэх.

Адыгэ Республикэм инаро-
днэ артистэу Сихуэ Станиславрэ
Адыгеим изаслуженнэ артист-
кэу Афэшлэгъо Фаинэрэ зэра-
щэгъэ мэфэкл концертм хэлэ-
жыагъэх къэшъокло купхэр, ан-
самблэхэу «Сюрпризир», «Ка-
зачатэр», «Майкопчанокхэр»,
«Ошутенэр», творческэ объе-
динениеу «Ошадэр», пшынаоу
Лыбызы Аслъан, оредылохэу
Кушъэкъо Симэ, Быштэкъо
Азэма, Нэчэс Анжеликэ, нэ-
мыкхэри.

САХЫДЭКЪО Нурбий.
Сурэтым итыр: купэу «Ошуте-
нэр».

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Театральнэ искусствэмкэ гъэхъагъэхэр зэри-
лэхэм ыкы илъэсыбэ хъугъэу лф зеришлэрэм
афэшл медалэу «Адыгеим и Щытхуэзехъ»
зыфилорэр **Беданэкъо Марыет Шамилэ ыпхъум**
— культурэмкэ къэралыгъо бюджет учреж-
дениеу «Адыгэ Республикэм и Лъэкпъ теат-
рэу И. Шъ. Цэим ыцлэ зыхырэ» драмэмкэ
иактрисэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм икультурэрэ иискуствэрэ
яхъэныгъэ ялахышхо зэрэхашыхэрэм ыкы
гуетыныгъэ фырылэу лф зэрэшлэрэм афэшл
щытхуцлэу «Адыгэ Республикэм инаро-
днэ артист» зыфилорэр **Тхыаркхъо Теуцожэ За-
урбэч ыкыом** — культурэмкэ къэралыгъо
бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и
Лъэкпъ театрэу И. Шъ. Цэим ыцлэ зыхырэ»
драмэмкэ иактер фэгъэшъошэгъэнэу;
щытхуцлэу «Адыгэ Республикэм культу-
рэмкэ изаслуженнэ лфышл» зыфилорэр
афэгъэшъошэгъэнэу.

Кирнос Аркадий Евгений ыкыом —
Урысыем исурэттехэм я Союз и Адыгэ рес-
публикэ къутамэ итхыаматэ;

Кулик Татьяна Иван ыпхъум — пшэдэ-
кыжъэу ыхырэмкэ гъунэкпъэ гъэнэфагъэ зилэ
обществэу «Пшызэ шъолыр ираритетхэр» зы-
филорэм ижурналист;

Тутарыщ Людмила Долчэрые ыпхъум —
культурэмкэ къэралыгъо бюджет учрежде-
ниеу «Адыгэ Республикэм и Лъэкпъ театрэу
И. Шъ. Цэим ыцлэ зыхырэ» ипашэ игуадзэ;

Уклеева Светлана Владимир ыпхъум —
муниципальнэ бюджет учреждениеу «Мыекхъо
районим народнэ культурэмкэ и Гупчэ» иан-
самблэу «Дивертисмент» зыфилорэм ипашэ;

Хымыщ Хасамбий Сахыдэ ыкыом —
искуствэхэмкэ Кошхъэблэ клэлэцыкыу еджаплэм
къашьомкэ иклэлэегъаджэ;

Цэй Розэ Аслъан ыпхъум — муниципальнэ
гъэпсыкэ зилэ «Къалэу Мыекхъуапэ» культу-
рэмкэ и Гъэларышлэпэ ипашэ.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
Тхыаклуцынэ Аслъан**

къ. Мыекхъуапэ,
гъэтхапэм и 31-рэ, 2014-рэ илъэс
N 36

Пшысэм хэтыгъэх

Мэлылфэгъум и 2-р клэлэцыкыу тхылъым и Дунэе
мафэу тищыныгъэ кыхыхъагъ. Ащ ехъулэу лф-
тхыбзэ гъэшлэгъон щызэхъагъ унагъом ыкы клэлэ-
цыкыкхэм социальнэ лэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымкэ
чыплэ гупчэу «Доверие» зыфилоу Красногвардейскэм
дэтым.

АР-м лфшлэнымкэ ыкы со-
циальнэ хэхъоныгъэмкэ и Ми-
нистерствэ ипресс-къулыкъу
кызыритырэмкэ, гупчэм иста-
ционар отделениеу реабилита-
циемкэ ащ иотделениерэ
ащалыгъ клэлэцыкыкхэм яхъа-
клагъэх Красногвардейскэ гу-
рыт еджаплэу N 1-м ия 11-рэ

«А» класс иеджэкло волон-
терхэр.

«Клэлэцыкыкхэм гушъагъо
ят» — джары мы мэфэкым
ехъулэу волонтерхэм нахыжъ-
хэр ягъусэу агъэхъазырыгъэ
лофтхыабзэм зэреджагъэхэр.
Пшысэхэм ахэт образхэм
яшъуашэхэр ащыгъэхэу ахэм зэ-

нэкхъоу зэфэшхъафхэр, джэ-
гуклэхэр зэхъагъэх. Клэлэцы-
кыкхэр ягуапэу ахэм ахэлэжы-
агъэх: усэхэм къяджагъэх, джэ-
гугъэх, оредхэр къалуагъ, хыры-
хыхъэхэр къашлагъэх. Ахэр лъэ-
шэу ашлогъэшлэгъонэу еплъыгъэх
А. Сутеевым ипшысэу «Мы-
лэрыс» зыфилорэм техыгъэу
«нысхъэпэ театрем» кыгъэ-
лэгуагъэм. Нэужым волон-
терхэм клэлэцыкыкхэм мы гупчэм
щалыгъхэм оредхэр къафалуагъ,
ахэм ягъусэу къэшъуагъэх, зэ-
мышьогъу шархэр аратыгъэх.

Гупчэм илофышлэхэр клэлэ-
еджадохэм лъэшэу афэрэзагъэх
клэлэцыкыкхэм мэфэкл шып-
кэ афызэхашэн зэралъэкы-
гъэмкэ.

(Тикорр.).

Мэкъэгъэу

Ныбджэгъу лъаплэ-
хэр, мэлылфэгъум
и 2-м, 2014-рэ илъэ-
сым, сыхъатыр 11-м
АРИГИ-м итхылъ
еджаплэ зэуклэу
щылэщтым шъукъе-
тэгъэблагъэ. лф-
тхыабзэм тхаклоу
ыкы угъояклоу Ха-
шъокъо Адэл Мы-
хамчэрые кышчыте-
гушылэщтыр ыкы
ымакэу шъуезыгъэ-
дэлуштыр докторэу
Едыдж Батырай.

Къэбзэныгъэр— зэклэми зэдытилоф

Мы мафэхэм АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл
Мурат Шэуджэн районим ит къутырэу Дукмасовым
щылагъ. Ащ игъусагъ республикэм псауныгъэр
кызухъумэгъэнымкэ иминистрэу Мэрэтыкыо Рустем.

Фельдшер-мамыку пунктэу
къутырым шашыгъэм АР-м и
Правительствэ и Тхыаматэ лу-
хъагъ. Ыпкэ администратием
иунэ мыр хэтэу щытыгъ, джы
цыфхэм медицинэ лэпылэгъу
зыщарагъэгъотыт псэолъаклэ
афызэтырагъэпсыхъагъ. Уна-
клэу ашыгъэр «Къуаджэм со-
циальнэ хэхъоныгъэ ышыныр»
зыфилорэ федеральнэ програм-
мэм кыдыхэлъытагъэу щыт,
ар аужырэ шапхъэхэм аде-
штэ. Фельдшер-мамыку пунк-
тым нэбгырэ 650-рэ фэди-
змэ медицинэ лэпылэгъу аща-
рагъэгъотын альэкыштыт. Бэ те-
мышлэу кызылэуахынэу агъэнэ-
фэрэ псэуалэм ыклол зэрэ-
зэтырагъэпсыхъагъэр респу-
бликэм и Премьер-министрэ зэ-
рыгъэлъэгъу, ащ лф щызы-
шлэштхэм гушылэгъу афэхъугъ.
Цыфхэм ящылэклэ-псэуклэ на-
хышлу шыгъэным, ямедицинэ
фэло-фашлэхэр шапхъэхэм ади-
штэнхэм мы фельдшер-мамы-
ку пунктыр фэларышлэн зэрэ-
фаер пащэм кылуагъ.

Дукмасовым зыщэлэм АР-м
и Премьер-министрэ анахъэу
ыналэ зытыридзэгъэ лъэныкы-
хэм ащыт псэуплэм икъэбзэ-
ныгъэ изытет. Чыгъхэм къа-

паупкыгъэ къутамэхэр къу-
тым иурам гупчэ зэрэтэль-
хэм ыгъэрэзагъэл. Мы щыкла-
гъэр дэгъэзыжыгъэным фэшл
къоджэ псэуплэм иадминист-
рации ипашэу Василий Шике-
нымым пшэрыл гъэнэфагъэ-
хэр фигыуцугъэх. Ахэр охъ-
тэ клэлым зэшлуихынхэу фи-
гъэпытагъ ыкы гъэцэклагъэ зэ-
рэхъурэм зэралъыплъэщтыр
рылауагъ.

— Гъатхэр кыхъагъ. Рес-
публикэм ит псэуплэхэм язы-
тет шапхъэхэм адиштэн фае.
Урамхэм ямызакъоу, тыдэкы
щылэ хэкыр угъоигъэныр ыкы
дэщыгъэныр пшэрыл шъхъа-
лэхэм зэу ащыт. Ар гъэцэклагъэ
зэрэхъурэм ыналэ тет Адыгэ
Республикэм и Лышхъэу Тхы-
аклуцынэ Аслъан. Бюджет ахъ-
щэ ищыклагъэп цыфхэр зэкъо-
уонхэш, зэдэлэжыхъэзэ, лф-
шлэнхэр агъэцэклэнхэм пае.
Къэбзэныгъэр — зэклэми зэ-
дытилоф. Типсэуплэхэр нахъ да-
хэ зэрэтшыштым, ахэр зэрэ-
къэбзэштхэм тыпылын фае,
— кыхыгъэщыгъ клэухым Къум-
пыл Мурат.

ПАТИКЫО Анет.
Сурэтыр лэшынын Аслъан
тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу
гухэкл шыхъоу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет
— Хасэм и Аппарат илофышлэщтыгъэу Стаценко Светла-
нэ Иван ыпхъум фэтхъаусыхэ ишхъэгъусэ идунай зэ-
рихъожыгъэм фэшл.

Мыекъопэ районым ипащэ 2013-рэ илээсым иклэуххэм яхьылэгъэ зэфэхьысыжъ сессием кыщишыгы

Мыекъопэ районым иадминистрацие ипащэу Алексей Петрусенкэм 2013-рэ илээсым лофэу ашлагъэм ехьылэгъэ зэфэхьысыжъ народнэ депутатхэм ярайон Совет исессие кыщишыгы. Муниципальнэ лыкыло кыулыкүм исессие джащ фэдэу шылагъэх Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, Мыекъопэ районым ыцлэкэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр, общественностымрэ чыплэ зыгъэлорышлэжынымыклэ куулыкүухэмрэ ялыкылохэр.

Алексей Петрусенкэм идоклад экономикэм, социальнэ лъэныкъом, мэкумэщым ыкыи нэмык! отраслэхэм ялофхэм язытэт кыщишыгы. Доклад къэзышыгыэм кызырлыуагъэмклэ, лофшлэн зимылэхэм япчъагъэ районым кыщишыгы, 2014-рэ илээсым ипэублэ ехьуллэу ар зэрэхууштыгъэр процент 1,45-рэ. Ащ даклоу экономикэм иотраслэ зэфэхьыафхэм ялофышлэхэм, бюджетым епхыгъэу лажьэхэрэм ялэжъапкыи зыкыилэгъы.

2013-рэ илээсым районым изэхэуэгогъэ бюджет хэбзалахь ыкыи мыхэбзалахь хахьохэу сомэ миллион 247,5-рэ кыхэзгъагъ; ежъ муниципалитетым хахьохэу илагъэр сомэ миллион 172-рэ.

— Блэкыгъэ илээсым бюджетымклэ тэ анахьэу тыналэ зытэдгъэтыгъэр социальнэ мэхъанэ зилэ лъэныкъохэмклэ типшээрлылхэр дгъэцэклэжыныхэр ары, — хигъэунэфыкыгъэ Мыекъопэ районым ипащэ.

Алексей Петрусенкэр инвестицие илофыгъохэм шхъафэу къащыуцугъ. Блэкыгъэ илээсым капитал шхъалэм сомэ миллиардрэ миллион 220-рэ хурэ инвестициехэр муниципалитетым шыхалхъагъэх, ащ цыщэу сомэ миллион 369,5-р цыфхэм кысхалхъагъ.

Муниципальнэ образованием ипащэ джащ фэдэу фэгъэлотэныгъэ зилэ цыфкуп заулэмэ социальнэ лэпылэгъу Мыекъопэ районым зрашарагъэгъотырем, бизнес цыклымрэ гурытымрэ хэхьоныгъэ языгъэшлыр программэхэр районым

зэрэцагъэцаклэхэрэм, газрыкыуаплэхэмрэ псырыкыуаплэхэмрэ ащ зэрэцашлыхэрэм афэгъэхьыгъэу къафилоптагъ.

— Адыгэ Республикэм и Лышхьэрэ Премьер-министрэмрэ акыуачлэ зэрэрахьылэрэм ишыагъэклэ гухэлъ гъэнэфагъэм тегъэпсыхьэгъэ программэхэр Мыекъопэ районым цыпхырашых. Ахэм яшыагъэклэ федеральнэ ыкыи республикэ бюджетхэм ямылыкыкыи муниципалитетым хэхьоныгъэ ешы. Ау мыщ даклоу къэлогъэн фае бюджетым нахьыбэу хахьохэу илэным, кадрэ политикэм, унэкоммунальнэ хызымэтым, промышленностым, мэкумэщым, зеклоным хэхьоныгъэ ягъэшлыгъэным япхыгъэ лофыгъохэр джыри зэрэщылэхэр, — джащ фэдэ зэфэхьысыжъхэр кышлыгъэх Алексей Петрусенкэм.

Адыгэ Республикэм мэкумэщымклэ иминистрэу Юрий Петровым зэрэхигъэунэфыкыгъэмклэ, республикэм ипащэхэм Адыгеим икыушхьэлъапэхэм хэхьоныгъэ ягъэшлыгъэным лъэшэу аналэ тырагъэты. Къуаджэхэм зыкыарагъэлэтыным тегъэпсыхьэгъэ программэхэм адитэу Мыекъопэ районым ипсэуплэхэм газыр ящэлэгъэным ыкыи псырыкыуаплэхэр ачлэлхьэгъэнхэм япхыгъэ лофшлэнхэр чанэу зэхашэх. 2013-рэ илээсым Мыекъопэ районым газрыкылоплэ километр 15,9-рэ, псырыкылоплэ километр 7 шычалхъагъ. 2014-рэ илээсым газрыкылоплэ километр 23-рэ псырыкылоплэ километр 20-рэ шагъэпсынэу рахьухьэ.

Мэкумэщ мэхъанэ зилэ чыгухэр зерамылэжыыхэрэм илофыгъуи зэшломыхыгъэу джыри къэнэжыи. Непэ ехьуллэу Мыекъопэ районым гектар мини 5,8-рэ шалэжыирэп, амылэжыирэ чыгоу Адыгеим зэкълэмкыи илэм ар ызыныкыо фэдиз мэхъу.

Зэфэхьысыжъхэм зядэлухэ нэуж лыкыло куулыкүм идепутатхэм районым ипащэрэ иадминистрациерэ уезэгъынэу лоф ашлагъэу алытагъ.

**Адыгэ Республикэм
и Лышхьэрэ
ипресс-куулыкү**

Сэмэркъээр Тхьэм иклас

Чэфыр кыызэбэклырэ маф

А гушылэхэр бэрэ зэхэтэхых. Шыпкыэ, дунаеу тызытетым гумэкыгъоу тапэ кыщиуцорэр маклэп, ау сэмэркъээр уигъогогъоу шылэныгъэм урыкыонэр бэклэ нахь псынкл.

Мэлыльфэгүм и 1-р сэмэркъеум и Мафэу хагъэунэфыкыи. А мафэм, хабзэ зэрэхуугъэу, цыфхэм гъэшлэгъон горэхэр къаугупшысыныр, яныбджэгъухэм, янэлуасэхэм ясэмэркъэунхэр яклас. Нэжъ-лужхьэри, ныбжыкылэхэри мы мафэм чэфым зэрехьэх. Мэлыльфэгүм и 1-м хьалэмэтыгъэ горэ хэлъэу кыпщэхьу. Жьэу къатщэрэм чэф мэкъамэхэр хэгъэкыуагъэхэм фэдэу тыбгъэу кызырэнэсэу гушлом тызэлъеу быты, тысэмэркъэуным, тыздэджэгуным тыфещэ.

Мы мафэр сэмэркъеушхо зыхэлъ цыфхэмклэ мэфэклэу плытэми хуушт. Ахэм гъэшлэгъонхэр къаугупшысых, сэмэркъээр зышлэш агъэхуугъэ цыфхэр нэужым агъэшлэжыых.

Тыгъужъ Мухьдинэ илээс пчъагъэрэ троллейбусым иводителэу лоф ышлагъ. Ицыф гъэпсыкыкыи Мухьдинэ сэмэркъеушхо зыхэлъмэ ащыщ, ежъ шхыпэ къемыкылоу къэбарэу кылуатэрэм къедэлухэрэгъэщых. Пчэдыжыр зыфэдэр дэгъоу ыгу къэкыжыизэ Мухьдинэ кьэтэджыгъ, зигъэхъазырыгъ, икласэ лэпшэу сыхьатыр ылэ ригъэкылгъ. Ащ икнопкэ горэм узытелунклэ, сыхьатыр зэрэхуугъэ пчъагъэр кыло-

щтыгъ. Мафэр дэхэклаеу хэклотагъэу, троллейбусыми лъэкыо хэгъэуцаплэ имылэу исэу, исыхьат сыхьатныкыоклэ ыпэ ригъэшхыгъ ыкыи ащ телункыи сыхьатыр зэрэхуугъэр микрофонымклэ кыыригъэуагъ. Исыр зэклэ ясыхьатхэм яплыжыгъэх, гулэхэзэ кылогъэ уахьтэм тырагъэуцожыгъ. Джа мэфэ шыпкыэм вокзалым дэжъ лухагъэу, цыфхэр гулэзэ кьетысхьэх. Ежъ микрофоныр кышты: «Троллейбусыр Ханскэм макло», — ылауагъ. Гулэхэзэ кьытисхьагъэхэри икыжыгъэх, ау ащыщ зы нэггырэ гори егупшысагъэп троллейбусыр электричеством зэрэпыгъэнагъэм, о узыфаем ар зэрэмыкылоштым.

Сэмэркъеушхо зыхэлъэу, ар зикласэу шылэ цыфыр маклэп. Мэлыльфэгүм и 1-м мэхъанэу ратырэм зыщыдгъэуазэ тшлэигоу Мыекъуапэ дэсхэм ащышхэм зафэдгъэзагъ.

**ПЭНЭШУ Аскэрбий,
тарихь шлэныгъэхэмклэ
доктор:**

— Тарихьым мыщ фэдэ

мэфэкл хэтыгъэу сэ шлэрэп, цыфхэм къаугупшысыгъэхэм ар ащыщ, ау ащ зэрар кыхьырэп, шылэныгъэр кьегъэпсынклэ, такыкы чэфхэр къарегъэкылу. Сэ шхьэккэ мэхъанэшхо зэстырэ мэфэккхэм мыр ащыщэп, ау сэмэркъеу шуфэс кысахымэ сэри ясэхыжыи. Шызгъэзыеу е сыгу афыхэккэу зыкыи кыхэккыгъэп.

**БАЙКУЛ Саид,
психолог:**

— Дунаим псэ кызыщыпыккэжырэ уахьтэр гъатхэр ары. Ащ даклоу гъатхэм иятыр нэрэ мазэ мы мэфэклэри шыхагъэунэфыкыи. Цыфхэм сэмэркъеу ашлэу, къэбар гъэшлэгъонэу агу къэкыжыыхэрэ зэфалотэжыныр дэгъуба! Непэрэ мафэм дунаим изытэткэ сэмэркъээр кьэбэклэныр дэп. Ащ цыфхэм агу кьелэты, егъэцэжыи.

**КІЗЭСЭЖЪ Нэфсэт,
клэлэпы:**

— Сид фэдэ мафи сэмэркъээр сиклас, ар сишэн кыгъоу сяна кысыхылыагъэу кысыщэхьу. Мэлыльфэгүм и 1-р мэфэклэшхоу спытэрэп, ау сипшээшэгухэм сэмэркъеу адэсшыныр, згъэцэфхьхэр сиклас. Гъэшлэгъон горэ ясшлэным пае бэрэ сегупшысэу мэхъу. Анахьэу ащ мэхъанэшхо зестыштыгъэр седжэ зэхьур ары, ау непи ныбжыкылэгъур сыгу кьэзгъэкыжыныным сыфэхъазыр.

«Зарядкэр шъушыгъуншагъ»

Лыжъ горэ къэгъойщэягъ, дунэе нэфынэм зэрэтетынэу кыфагъэшшэжыгъэ уахьтэр

ыкылэм зэрэфаклорэр кызыгурэлэм, чылэм дэс ефэндэу зыгъэтлылхьыштым зылуигъа-кыи елэулыгъ: «Сыжъугъэтлылхьыи зыхьуклэ, сыолэу, амал илэмэ, телефоныр кызыдчлэшхулыахь...» Уахьтэри кыуагъэ, лыжыыр зылыуагъэм ыуж бэ ымыгъэшлэжыу идунай ыхъожыгъ. Ефэндым кызырелъэлуагъэр цыгъупшагъэп, зэрилуагъэм фэдэу телефоныр гуаригъэлхъагъ. Зэклэ зэхэзыхыгъагъэу лыжыым икьорэлъф, кызыщылмыплъэхэрэ уахьтэм тыригъафи, телефоныр кыштэжыгъ.

Лыжыыр загъэтлылхьыгъэм ыуж мазэ фэдиз тешлагъэу шъэожыер иныбджэгъухэм ахэсэу ятэжъ ителефонэ зэрилыгъыр ыгу къэкыжыгъ. Нахь пчыхьало зэхьум, ятэжъ фэдэу ымакэ кышлы ефэндым фытеуагъ. Ефэндым кытеорэм иномер кышлэжыгъэу ыгулэ изыгъ. Адрэм кьелэ: «Арэп, телефоныр кызыдэолхьэм зарядкэр игъусэнэу зэрэщытыр пшыгъупшэжыгъа? Кызэккылоцышыхыи, зыгорэ къакло зыхьуклэ кысыфидегъэхьыжъ». Ефэндым телефоныр члэдыгъэу джыри махъэ...

«Зимыгъэсысэу зыфыштыр сыд?»

Мы къэбарэу зигугъу къэсшыштыр зыхьугъэр бэшлагъэ. Ащыгъум непэ фэдэу тучанхэр бэу шылагъэп, къэлэшхохэм зырыз адэтыштыгъэр. Чылэм икылухэу къалэм лоф горэхэр ялэхэу зыкылохэккэ, тучаным кылухъажыхэти, зыфаер къащэфыти, къэккыжыштыгъэх. Мафэм Шамсэти шэк! ыщэфынэу тучанышхом члэхъагъ. Ишхьэгъусэ мэгужохэу ылозэ кыпыгубжыкыгъ, ау «тыкыи зэрэкуагъэзэ тызыфаер дэтэгъахь» ылуи, Шамсэт шокыгъэп. Бэрэ къэмытэу псынклэу илоф кызыэшлуихынэу шхьэгъусэр ыгъэгугыи, Шамсэт тучанышхом фиуэнкыгъ. Уахьтэр зэрэкуагъэри зэхимышлэу бзылфыгъэм дэхэклаерэ кыкылухъагъ. Зыфэягъэр зэккэ кыгъотыгъэу ахьщэр ытынэу чэзыу хэуцагъ. Пшээшэ ныб-

жыкылу зыуж иуцагъэр зыкылымыкылуатэрэ ымышлэу Шамсэт ащ еплыи. Тучаным кышшыкылухэрэ цыфхэм зыгорэ агъэшлагъорэм фэдэу кызыкылыфдырелплэкыхэрэми егъэгубжы. «Арэп, сид сэло мыхэри зыфаехэр, ячыфэ стелым фэдэу кызыкысэлплыхэрэр?! Анахь кыгъэу тучанышхом члэтым ыуж сиуцагъэш, сыгу зэгъэгъэутыш сыщыт. Мыр чыыягъэщтын нахь, зимыгъэсысыхэу зыфыштыр сыд?»

Тлэку едысын ылуи нахь благъэу зекылуалэм, шытыр зэрэнысхьапыр кышлагъ. Шыгын дахэхэр щалыи тучаным члагъэуцогъэ нысхьапэм ыуж иуцагъэу такыкыи 10-м ехьурэ зэрэщытым Шамсэт кыгъэштэжыгъ. Хьугъэр кызыгурылогъэ бзылфыгъэм блэкыхэрэм зэрэщытыр зыклагъэшлагъо-

щтыгъэри кышлагъ. Къехьулагъэр ежыри шлошхэны хьужыгъэу псынклэу кыштагъэхэм апккэ арити, тучаным члэкыжыгъ.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнэй.**

Шъусахъ!

Урысыем ошлэ-дэмышлэ лофхэмклэ и Министрствэ Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлэплэ кызыртырэмклэ, гъэтхапэм и 31-м ичэщэр мэлыльфэгүм и 1-м ипчэдыжырэ Адыгэ Республикэм чыилэр джыри кышчылыштыт, чышхъашьор зэрэтыштыкыгъагъэу къэнэжыштыт.

Адыгабзэм икъэухъумэн — шъхьалэхэм

«Бээр — псэ» — ею гуыцлэжъым. Хэтрэ цыф
лъэпкъыкӀи бээр анахь махъанэ зиӀэ лъэныкъу.
ПстӀауми тызэрэщыгуазэу, бзэм политикэ ыкӀи со-
циальнэ пшъэрылъыбэ зэшӀуехы, егъэцакӀэ. Лъэп-
къым игъашӀэ гопчынэу щымытэу бээр епхыгап.
Бзэм изытет, лӀф зеришӀэрэм, зэрэхахьорэм (е
зэрэхэкӀырэм), ухъумагъэ зэрэхъурэм джары гъунэ
лъыфыгъэн фае зышӀырэр. Адыгабзэм къешӀэкӀы-
гъэ лофыгуабэр зэшӀохыгъэ зэрэхъурэм, гумэкӀы-
гъоу къэуцухэрэм ыкӀи тыбзэ нахь кӀуачӀэ егъэгъо-
тыгъэным атегъэпсыхъэгъагъ гъзетэу «Адыгэ ма-
къэм» ззыхӀэжъэгъэ лэн хъуарер. лӀфтыхабзэр,
адыгабзэм имфэекӀӀ шапхъэ хуцуоу, гъэтхӀапэм и
27-м, 2014-рэ илӀэсым АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапӀэ
щыкӀуагъ. Ащ къырагъэблэгъагъэх ыкӀи хэлэжъагъэх
Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ
иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Махъмуд, АР-м
лъэпкъ лӀфхэмкӀэ, лӀкӀыб кӀэралхэм адыпсэурэ
тилъэпкъэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи
къбар жугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет илофышӀэу
Пэрэныкъо Фатимэ, гуманитар ушэтынхэм апылӀ
Адыгэ республикэ институтэу КӀэрэщэ Тембот ыцӀэ
зыхъырэм ипашӀэу Бырсыр Батырбий, мы институт
дэдэм бзэшӀэныгъэмкӀэ иотдел ипашӀэу Гъыш Нухь,
тарихь шӀэныгъэлэжъэу Бэдженэ Мурат, нахъыжъ-
хэм я Советэу АР-м и Лышхъэ дэжъ щыӀэм итхъа-
матэу ГъукӀэлӀ Нурбий, шӀэныгъэлэжъэу, обществен-
нэ лӀфшӀэкӀошхоу МэщфэшӀу Нэдждэт, шӀэныгъэлэ-
жъэу, лъэпкъ лӀфхэм чанэу апылӀэу Едыдж Баты-
рай, Адыгэ Республикэм итхылъ тедзапӀэ ипашӀэу
КъуикӀо Шыхъамбий, кӀэлэегъаджэхэм яшӀэныгъэхэр
зыщыхагъэхьорэ институтым тхылъ тедзэнымкӀэ ила-
бораторие иметодистэу ХъаудэкӀо Шыхъамыз, гъзэ-
тэу «Адыгэ макъэм» культурэмрэ литературэмрэкӀэ
иотдел ипашӀэу Мамырыкъо Нуриет, гъзетым кӀэ-
гъэтхӀэн лӀфхэмкӀэ иотдел ипашӀэу Къэзэнэ Юсыф.

Іэнэ хъураем хэлажъэхэрэр

лбан имэфэк! псалъэ кыхэт-
хыгъ, — ыуагъ ащ. — Арышт,
адыгабзэм фэгъэзагъэу зилоф-
шэн гъэпсыгъэ лэжаплэхэм
бзэмкIэ лофыгохуэ кыуцухэрэ
эрэзэшлуахуэхэрэм тыцагъэ-
гъуазэмэ тшIоигъу.

Гушылэр хэутын Иофхэмклэ
Комитетым илофышлэу **Пэр-
ныкьо Фатимэ** фигъэзагъ.

— Ти Комитет loф зыди-
шэрэ лэныкxоxэм адыгабээр
ащыц. Ащ иамалхэм зерахэд-
гъэхощтым тыпыль. Адыгабээр
Интернетым епхыгъэ хуыгъэ.
Гъээтэу «Адыгэ макъэр» Ин-

зыхьүклэ, нахь фэчэфэу улы-
клотэшт. Тхылым пэлүхьэгэ
ахьшэр Комитетым ытыгь.
Адыгэ кьэралыгьо универ-
ситетым кьыдыгьэкьыгь. Тирес-
публикэ иеджаклохэм ямы-
закьоу, лэкьыб кьэралхэм арыс
адыгэ клэлэцыкьлүхэм абзэ,
адыгабзэр ягэшлэгъэным ти
Комитет лоф дешлэ. Тэ тимыль-
куитэ джаш пае илгъэс кьэс
гъэмэфэ гъэлсэфыгьо уахтэм
зы клэлэцыкьлү купыклэ кьа-
щэ ыкьи гуцылаклэр, адыгаб-
зэр щарагъашлэ. Зэхэхэу, аль-
гьурэр кьашхьапэл. Бзэм имы-
закьоу, адыгэ шэн-зэхэтыклэ-
хэмь гү алырагъатэ.

Цыклузэ ыгу, ышъхъэ иплъхъэрэр ары цыфым анахъ хэзагъэу къыфэнэжъырэр.

Адыгабзэр нахь къэлэтыгъэ-
ным епэсыгъэу, адыгабзэкIэ
къыдэкIырэ журналзу «Зэкъош-
ныгъэм» IэкIыб къэрал адыгэ
тхакIохэм ятыгъэ пычыгъохэр,
ахэм ащIэныгъэ ыкIи ятворче-
ствэ къызщIотэгъэ тхыгъэхэр
икIыгъэ илъэсым щегъэжьагъэу
къыхъэхэ хъугъэх. Адыгэ ра-
диовещанием илъэс 20 хъугъэу
IэкIыб къэралхэм арыс адыга-
хэм апае къэтынхэр зэхещэх,
ахэр тыдэ цыIэ адыги лъэлэ-
сых. Тэ тиреспубликэ адыга-
бзэр нахьышIоу щягъэшIэгъэным
тынаIэ тет, Iоф дэтэшIэ ыкIи
аш тапэкIи хэдгъэхьошт.

АдыгабзэмкIэ кIэу кыдэ-кIырэ шыIэмэ общественнэ организациехэм ялыкIохэм ятэты, IэкIыбыми — Тыркуеми, ащ ит кIалэхэми, тэ тиреспубликэ икIлээджакIохэми тхылъхэр атетэгущэ.

Адыгабзэр ыкIл нэмькI шIэ-
ныгъэхэр зычалэжьырэ гумани-
тар ушэтынхэмкIэ Адыгэ рес-
публикэ институтуэ Т. КIэращэм
ыцIэ зыхьырэм ипашэу **Быр-
сыр Батырбый** бзэм илофыгъо-
хэр рэрэзэшIуаыхэрэр кыи-
лотэгэ.

— Адыгабзэм изэгъэшлэн, икхэуэхумэн занклэу епхыг цыфым интеллект, культу- рэ, иплуныгъэ, — кыхихыгъ- шыг ащ игуцылэ, — ар шлэны- гъэм, педагогикэм бшлагъэу агъэунэфыгъэу щыт. Педагог инхэм зэралорэмклэ, пстэуи апэу клэлэцыклым ныдэлфыб- зэр лүлхъэгъэн фæе. Тэ, тильэ- хъан апэрэ классым щегъа- жьагъэу, я 4-м нэс зэклэ пред- метхэр адыгабзэклэ тагъашлэ- щыгъэх, тклуштыгъэх. 1960-рэ илхъэсым нэс ащ тетэу еджа- гъэхэр ары шлэныгъэлэжыбэр кызэххыгъэхэр. Цыфым игу-

пшысаклэ пасэу кьэбгъэушы-
ным мэхъанэ ил. Ащ ыужым,
урысыбзэм зытехъэхэм, адыга-
бзэм изэгъэшлэн лоф нахь лэ-
пэдэлэл хуэгъэ, районохэм сы-
хъатхэр ащкIэ агъэмэкIагъ. Ны-
тыхэр кьэбгъэушыгъэнхэ ыкIи
агурыгъэлогъэн фæе кIэлэцIы-
кIухэм яеджэн адыгабзэм-
кIэ аублэн зэрэфæер. «Зы-
хэкIырхэр ууыщт. Сабыхьэр
къэхун фæе, еджапIэм, ны-
тыхэм ахэр абзэ кIагъэгү-
шунхэр, адыгабзэр арагъэшлэ-
ныр япшэрыл. Ау еджэным
фæежхп, адыгабзэр джары
кыизэтэзылажэрэр. Тэ тинсти-
тут бзэшлэныгъэм иотдел лоф
щешIэ. **«Адыгабзэм изэхэф
гушыIалъ»** зыфилоу томи 3
хуэрэр. **«Адыгэ-абхъаз гуш-
Iалъэр»** кыдэкIагъэх, **«Ор-
фографическэ гушыIалъэр»**

Бырсыр Батырбай

яттыг кыхаутынэу. Бэмклэ
к1лээггаджэхэм зэхагъэуцо-
хэрэ учебникхэр тэ тинсти-
тут редактировать ешыш, ахэм
тишуагъэ ятэгъэк1ы. Къыдэ-
к1ырэ учебникхэм ягъэхъазырын
тыхэлажэ ык1и ахэм тынагэ
атет. Адыгабзэм илоф нахышлу
шыгъэнымк1э лъапк1 лoфхэмк1э
Комитетым ишуагъэ къытэ-
к1ыгъ. Бзэ 50-мэ адыгабзэр
ахэуцуагъ. Мы лoфыгъошхор зэ-
шлохыгъэ хъугъэ. Мы илъэсым
бзэ 20-у Кавказым къыщекло-
к1ырэм Интернетымк1э адыга-
бзэр ахэдгъэханэу тыпыл.

Унифицировать базэр шыгыэ-
ныр кээралыгыо loф (нэбгырэ
пэпчэ шлоигьом ар епхыгэп),
зы макэ зэблэпхуштыми кэ-
ралыгьом ишлэ хэлъын фae,
ар тыбзэ имызакъоу, урысы-
бээрэ, нэмыкыбэзэхэри зэшл-
зыуытыкых.

Бырсыр Батырбый адыга-
бзэм илофхэр зэрэзэшлуахы-
хэу кыылогъэм епхыгъэу Пэ-
рэныкьо Фатимэ, ГьукIэлI Нур-
бый үпчIэхэр ратыгъэх.

Ащ пыдзагъэу Iэнэ хъураер
льигъэкIотэнэу **ГъукIэлI Нур-
бый** — нахьыжъхэм я Сове-

Іэнэ хъураер кызызлуихыг
ыкйи зерищагъ гъзетэу «Адыгэ
макъэм» иредактор шъхьалэу
ДЭРБЭ Тимур.

— Тиреспубликэ игъэклотыгъэу мы мазэр адыгабзэм и Мафзу шыхагъэунэфыкы, — кылыуагъ Тимур, — мыщ фэдэ шыхъэлафэ тыбзэ фэшлыгъэныр зиакъыл къыхыгыгъэхэм Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэращышым уеджэнджэ-шырэп. Арышъ, пстгъэум апэу министрэм игуадзэу **Къэрэтэ-бэнэ Махьмудэ** министерствэм адыгабзэм фэгъыхыгъэу ышIэр-лофхэм тахигъэгъуазэмэ сшIоигъоу гъушIагъ есэты.

— Іэнэ хураем сигуапэ сыкызэрэхэфагьэр, — ылуагь Махьмудэ, — шьо кьашьулорэм сыкьядэлоу, а зэклэ министерст-

Къэрэтэбэнэ Махьмуд

вэм лызггэлэсыжыыныр ищи-
клагъуу сэлъытэ. Адыгабзэм
и Мафэ фэгъэхыыгъэ мэфэкI
эфэшхьафхэр республикэм
щэкIох. Ахэм зэралъэкIау
еджаплэхэр, тхылъеджаплэхэр,
кIэлэцIыкIу Iыгыплэхэр ыкIи
лпэкпI гъезытыр зэрахэлажьэ-
хэрэм уасэ зыфыуагъэшIы.
ГъэсэнэгъэмкIэ Министрствэми
адыгабзэр ренэу инэплъэгъу
ит. А 1 — 4-р классхэм апае
адыгэ учебникхэм лъэшэу ауж
мы илътсын титыгъ, ахэр дгъэ-

Сэмэгүмклэ укыкыызэ, **Къэзэнэ Юсыф,**
Хьаудэкьо Шыхьамыз, Мэщфэшлү Нэдждэт

хызырыгъэх, тапэкӀи нахь тап-
гугъоу ахэр зэрэдгъэпсыштым
тыпылъышт. Анахь тызлыпл-
лэщтыр лэрыфэгъу шыгъэнхэр
ары, кӀэлэжьаджэхэми кӀэлэ-
джаклохэми агу рыхьыхэу. Учеб-
ник кыдэгъэкӀыным хэлажьэх
егъэджаклохэр, шӀэныгъэлэж-
хэр, шӀэныгъэхэм зышахагъэ-
хьорэ институтым иметодист-
хэр, пстэуми загъэчанынэу,
бзэм кӀэу кыхэхьагъэ шӀӀэмэ
ахагъэханэу тыфай. ЛӀэныкьо
пэпчх иамал-лӀэкӀи мыщ
рыхьылӀэмэ, адыгабзэм илофхэми
нахь зауээнкӀынэу кысшлошлы.
Джаш фэдэу еджэкӀо цыкӀухэр
зэрыс унагъохэми лоф адэтшӀэн
гухэлъ тӀӀ. Пстэуми тӀэ экӀӀ-
дзагъэ зыхуыкӀӀ, адыгабзэр
нахь зэгъэшӀэгъошлу кыфгъэ-
хъунэу, хахъуи илэнэу кыс-
щэхъу, — кыхыгъэщыгъ Къэ-
рэтэбэнэ Махьмуд. — Къин
кыпщыхъурэр лофыр ары с-
дыгъуи нахь дэгъоу гъэцэкӀагъэ
хъурэр.

Іэнэ хьураер лъигъэкӀотагъ
Дэрбэ Тимур.

— Темэ шхьалэу тызтегу-
щылэрэр, «**Адыгабзэм икь-
ухьумэн — кьэралыгьом
ипшээрылъ шхьалэхэм
ащыш**» зыфилорэр ары. Мы
гушылэхэр Адыг Республикэм
и Плышхьэу Тхьаклушынэ Ас-

тернет шлыклэм хэуцуаг. Гуманитар ушэтынхэм апыль Адыгэ республикэ институтэу Т. Клёрацэм ыцлэ зыхырэр кыдддлел, Интернет-проектэу **«Бук-2»** зыфилорэм тыхэлэжьаг. Ащ урок 50 кышшытыг. Ёкыб кэралхэм арыс тильэпкэгьухэм адыгабээр

Пэрэныкьо Фатим

мышкiлэ зэрагъэшлэнэу макъэ ядгъэлугъ. Ар егъэжаплэ афэхушт. Проектхэм юф адэтшлэ, тхылхэр тыбзэ изэгъэшлэнкiлэ тэгъэхьазырыгъ. Мары тхылъэу «**Сурэтхэмкiлэ адыгабзэр зэтэгъашлэ**» зыфилорэр, дискi дэлъэу кыдыэкъыгъ. Мышкiлэ адыгабзэр, урысыбзэр, тыркубзэр зэбгъэшлэшущыгъ. Бзэм ылапсэ зэ кыплэкiлэхьагъэ

ХЪУРАЕР

Къэралыгъом ипшъэралъ ащыщ

тэу АР-м и Лышхъэ дэжъ щы-
лэм итхьаматэ, гуцылэр ратыгъ.

— Адыгабзэр — ащ къешъ-
кыгъэ лофыгъо пстэур анахъу
зэлъытыгъэр унагъом илъ
плуныгъэ-гъэсэнныгъэр ары, —
ылуагъ Нурбий, — унагъор
ащкӀэ лъапсэ, бзэр ащ къы-
щегъэ ыкӀи екӀужы. Ау етлани
адыгабзэр къэралыгъуабзэ
зэралыгъэр кӀигъэтхыгъ, икӀоу
ащ лоф дэмышлагъэмэ зэрэ-
мышуштыр хигъэунафыкӀыгъ.
Адыгабзэр анахъ бзэгъхэм
зэралыгъэр имэкъэ лужъу
зэхэлъхэмкӀэ кызырэлъшэрэр,
ахэр къалоныр сабийхэм кын

ГукӀэл Нурбий

кызырэлъшэрэр, ябгъэшӀным
ишкӀэ уфытегъэпсыхъгъэн
зэрэфаер, кӀэлъыкӀу лыгъыплэм
ыкӀи еджаплэм бзэм иягъэшӀн
афызэшлӀкӀу лофыр ащызэхъ-
щэгъэн ыкӀи гъэпсыгъэн зэрэ-
фаер кылуагъ. Адыгабзэр
нахъышлоу ашӀным ны-тыхэ-
ри, еджаплэри, нэмыкӀ лъапкӀ
лэжъапӀэхэри зедӀэлъхъу лоф
дашӀныр игъо ылытагъ.

— Институтым кыдигъэкӀы-
гъэ «Топонимическэ гуцыла-
лэр» сэ сфэгъэфедатгъэп, —
ылуагъ ГукӀэлным. — Шапсыгъэ
чылапӀӀэхэр хэзгъотагъэхэп.
Мыщ дэжым шъуналэ тешъ-
згъадзэмэ сшӀоигъу адыгэ лъап-
кыыр зыщыпсэуштыгъэ чы-
плӀэшхо шӀолпырым, тичыгу-
гъэхэм ятопонимикэ ащ нахъ
класэ мыхъузэ угъоижыгъэу
зэгъзэфӀэгъэн зэрэфаем. Ары-
мэ, нэмыкӀ лъапкыхэр мэтӀыс-
хэщ — грузинхэр, зэкӀэ ежъ-
хэм зыфахъыжыгъэ етӀупшы-
гъэу зыпатхэ. Джащ фэдэу,
псыхъохэм, кӀейхэм, мӀэхэм,
луашхъэхэм апыл кӀэбархэм
гъунэ алыфыгъэу, тичылапӀа-
цӀэхэм гъусэ ахэр афӀшӀыжы-
гъэнхэр ишыкӀагъэу сэлъытэ,
— кылуагъ Нурбий. — Адыга-
бзэр зэкӀэ ини, цыкӀуи ашӀ-
нымкӀэ, кӀуачӀэ иӀэу кӀэнэ-
нымкӀэ зишуагъэ къэкӀонэу
сеплӀы гъзетэу «Адыгэ ма-
къэр» ыкӀи тыбзӀкӀэ кыдӀэ-
кырэ журналхэу «Зэкъошны-
гъэр», «Жьогъобыныр», ныб-
жыкӀэхэм кыдагъэкӀырэ жур-
налэу «НӀплъэгъур» унагъо
лӀпчъ арыхъэу шыгъэныр, ащ
ишуагъэ къэкӀошт, фай-фэмы-
ехэм алыгъуштыгъ, хӀплъэщ-
тых, яджэщтых, ясӀнхэщ, афӀзӀ-
эщыхэ хъуштыгъ.

Ӏэнэ хъураер зезыщэрэ Дэр-
бэ Тимур мы гупшысэм ды-
ригъаштэу, зы гуцылэ лые хэ-
мытэу тхыгъэ материалыр еджэ-
гъошӀу зэрэхъурэр кылуагъ.
Ащ фэдэ тхыгъэхэу гъзетым

кыхъэхэрэм цыфхэм гу зэралы-
гъэрэр, АхӀджӀо Мурат фӀэ-
гъэхыгъэ нӀкӀубгъуитӀоу бӀэ-
мышӀу гъзетым кыхъагъэр
джащ фэдэ шӀпхъэшӀум зери-
тыр кыхигъэщыгъ.

Адыгабзэм изытет лъэшэу
ыгъэгумӀкӀэу, зигупшысэ ре-
нэу бзэм фӀэгъзагъэу **МӀэщ-
фӀашӀу НӀдждӀт** Тимур гуцыл-
эр фигъэшъошагъ.

— Адыгабзэр зезыгъашӀэрэр
нахъ макӀэ зыкӀэхъурэр цыла-
кӀэ-псӀукӀэ хабзэхэм ащ иза-
къокӀэ уашхъэдӀкӀыну зэрэ-
щымытыр ары, — ылуагъ НӀ-
дждӀт. — Бзэхэр цылӀх топкӀи
ипкӀын умылӀӀӀкӀынхэу, ау
ӀӀпылӀгъу зифӀныкӀуагъэхэри,
адыгабзэм фэдэу, ахӀтых. Ны-
тыхэм, кӀэлъыкӀыкӀухэм зӀ-
фэдэу мы лъэныкъомкӀэ лоф
адӀшӀэгъэныр апӀэрэ. Къэралы-
гъэр унагъом дӀэшъурӀп,
унагъор ыгъэгушхон, кӀигъэ-
гушӀун фае ыбзэ зеригъэ-
шӀӀӀным. Ау бзэм тыдӀэлъжъэн
насып зэрӀтилӀэр тшыгъупшӀэ
хъушӀтӀ, къэралыгъо — Адыгэ
РеспубликӀэр зерагъэпсыгъэр
фитыныгъэ инӀэу зэрӀщытыр
тшӀӀн фае. Бзэм епхыгъэ Уна-
шӀор тӀлӀэуытыплӀэу, адыгабзэр
лӀжыгъэныр, ащкӀэ бзэр зие
адыгӀхэр темыуӀкытыхъэхэу
гуцылӀӀнхэр, дӀэгъоу тхӀнхэр
ишыкӀагъ, тыбзэ дӀгъӀӀӀӀныр
ифӀшъуаш, — кыкӀигъэтхыгъ
НӀдждӀт. Бзэр нахъ гъэушъ-
быгъэу зӀгъӀкӀуӀӀными (къэ-
бӀртаехэри, адыгӀхэри, щӀэр-
джӀэхэри зӀдӀхӀэлъжъэхэу)
ишуагъэ къэкӀонэу ылытагъ.
Адыгэ Хасэм бзэр ухъумӀ-
гъэнымкӀэ цылӀ хӀкӀыплӀэхэр
кыдильтытӀэу, адыгабзэр ичӀы-
плӀэ лъагӀ игъэуцожыгъэнымкӀэ

МӀэщфӀашӀу НӀдждӀт

Совет зэхӀэгъэныр — поли-
тикхэри, шӀӀныгъӀэлъжъэхэри, кӀэ-
лӀэгъаджӀэхэри, ны-тыхэри хӀэ-
лажъэхэу игъоу зӀрилъэгъурэр
кылуагъ.

ДӀрбэ Тимур лофтхъабзэм
хӀэлъжъэхэрэм адыгабзэмкӀэ
ягумӀкӀ зехишӀу, бзэр къэу-
хъумӀгъэнымкӀэ шӀӀгъэн фае-
хэу къалохэрэм ежъ ышхъӀкӀи
адыригъаштӀу къахигъэхъуагъ.
Адыгэ РеспубликӀэм мӀфӀӀкӀ
мафӀхэм Урысыем и Гимн ыкӀи
ащ кыкӀӀӀыкӀоу Адыгеим иер
кызырӀэрӀагъалохэрэм фэдэу,
мӀфӀӀкӀ программӀхэр — биз-
тӀумкӀи — урысыбзӀкӀэ ыкӀи
адыгабзӀкӀэ рагъӀӀӀӀыкӀхэу
шыгъэныр адыгэ лъӀпкыым
ишхъӀӀытӀӀыжыныгъэ кыхъэ-
гъӀышӀтӀу ылытагъ. Ӏэнэ
хъураем хӀэлъжъэхэрэм аналӀ
тыраригъэдзӀгъэ зӀкъош респу-
бликыым ягъзетхэм зӀхӀт

кыдӀӀыгъохэр зӀрӀзӀдагъэ-
хъазырыхэрэм.

Гуцылэр ратыгъ Адыгэ Рес-
публикӀэм итхыл тедзӀпӀэ
идиректорӀу **КъуикӀо Шы-
хъамбий**.

— ДжырӀэ лъэхъан къэралы-
гъом имылыкӀу кыдӀӀырэ
тхылхэм япчъагъэ хӀпшыкӀӀэу
нахъ макӀэ хъугъэ, — кылуагъ
ащ, — ау Адыгэ Республи-
кӀэм и ПравительствӀэ тхъауе-
гъӀпсӀу епӀон зыкӀыфаер, тхыл
кыдӀӀыным пӀӀухъащт ахъ-
щӀэр ыкӀи авторхэм апае го-

КъуикӀо Шыхъамбий

норарыр непӀэ кынынӀыгъэу кы-
зӀритӀупшырэр ары. Арышъ,
атхырэр къафӀдӀтӀэгъӀы ыкӀи
ахъщӀэ ятӀы, — кылуагъ Шы-
хъамбий. — НэмыкӀ респу-
бликӀхэм ащ фӀдӀэ амалыр яӀэ-
жъӀп. ХудожественнӀэ тхылхэм
ямызакъоу, учебникхэм якы-
дӀгъӀкӀын зӀшӀотӀхы, адыга-
бзэм ыкӀи литературӀмкӀэ ӀӀ-
пылӀгъухэри кыхӀтӀэутыгъ. Ау
ыпӀӀкӀэ фӀдӀэу тиражыр инӀп,
пчъагъэм кышыкӀагъ — 300 —
500. ЩӀӀн-щӀӀфӀӀныр кызы-
теуцӀагъ, арышъ, узӀгупшысӀ-
нӀэу бӀ хъурӀэр. лофым теклода-
гъэр кыгъӀшъыпкӀӀыжыщта е
хъаунышӀтӀа?! ЛъӀпкӀ литера-
турӀэр ежъ ПравительствӀэм
кызытӀрегъанӀ. Ау складым
кыдӀдӀгъӀкӀырэм инахъыбӀэ
чӀӀӀ, а автор дӀдӀэм иехэр
етлани илъӀси 4 — 5-кӀэ
кыдӀӀы. Джа кытфӀанӀэрэр
зӀкӀӀ республикӀэм ит къоджӀэ
еджаплӀэхэм зӀфӀдӀэу пкӀӀ хӀ-
мылӀӀэу атетӀгъуашӀх. Ар тхы-
лӀӀэу кыдӀӀырэм игъоу.

«Адыгэ тхылхӀэу кыдӀӀы-
хэрэр ба, сьд фӀдӀэу тхыгъэ-
ха ыкӀи хӀтӀа ахӀм яватор-
хэр?» зыфӀпӀоштӀым джӀеуап
ритӀу КъуикӀо Шыхъамбий
игушӀыӀэ лыгъӀӀӀотагъ.

— КъӀӀӀ администратионӀэ
тхакӀохэм я СоюзрӀэ зӀгъусӀэхэу
илъӀс къӀс, илъӀси 10-м на-
хъыбӀэ хъугъэу тхӀӀӀо ныбжы-
кӀэхэм азыфагу литературнӀэ
зӀнӀкъокуу цызӀхӀащӀ. Ащ нӀб-
гырӀэ **50-у** хӀэлъжъэрэм адыгӀу
ахӀтыр мӀӀӀӀ дӀд — нӀбгыр-
ы **5 — 6**. АхӀри тхӀӀӀым егу-
гъухэу, зӀчый ахӀлӀӀэу пӀӀӀӀу
щытӀп. Ти Союз иӀӀп ныбжы-
кӀӀӀ тхакӀӀо, анахъ ныбжыкӀӀэм
— 40 ыныбжӀ. ГумӀкыгъошхо
мӀэхъу тиадыгӀэ литературӀэ охы-
плӀӀ ин — илъӀс 20-р зӀрӀфӀ-
хъурӀэр. НепӀэ щымылӀэр, неущ
тыдӀэ кыкӀышӀтӀа?! АтхыхӀэрэм
охӀтӀэ гупшысӀэхэр кырало-
тыкӀыхӀэрӀп, бӀэмкӀи ащ иягъэ
къӀӀӀӀ. ЛитературабзӀэм тылӀӀ-
плӀӀ, — ело Шыхъамбий, —
хӀбгъӀкышӀтым уфӀсакынын фае,
хӀбгъӀхъащтыри джащ фӀдӀэ
къабз. ЛитературбзӀэм игъӀ-
фӀӀдӀн ыкӀи икӀӀӀхъумӀн ло-
фышху. Ащ нахъ лоф макӀӀп
учебникхэм якыдӀгъӀкӀын пы-
лыри: ащӀчырӀэр, къалатӀэрэр,

бзэр, шрифтыр, кыдӀӀхъгъэ
сурӀтхэр — шапхӀэм диштӀӀнхӀэ
фае. Мы зӀкӀӀ ар зыгъӀфе-
дӀшт кӀӀӀӀӀыкӀыкӀухэм аныбжӀ
кыдӀӀытагъӀу тӀгъӀпсыжы.
Арышъ, цыкӀагъӀхэр тӀӀӀми,
бӀ лофӀу зӀшӀотхырӀэр. ӀӀкыбым
щылӀхэр «ТхыбзӀм» кыкӀӀӀӀӀ-
лӀх, ар нахъыбӀу кыдӀдӀгъӀ-
кымӀэ зишуагъэ къӀӀӀӀӀтӀмӀэ
ащыщ, ау хӀбзӀэ ӀахъкӀэ кыдӀэ-
кыгъ алошъ, пчъагъэр ежъхэм
кытфӀалытӀэ. Адыгабзэм бӀ
цыкӀагъӀу илӀр, ау ащ кыкӀы-
рӀӀп зӀкӀӀӀ дӀӀӀ закӀӀу.

ЗӀлӀашӀӀӀэ шӀӀныгъӀӀӀӀӀу
БӀджӀнӀэ Мурат адыгабзэм фӀ-
гъӀхыгъэ ӀӀнӀэ хъураем хӀӀӀ-
жыагъ. ХӀтрӀэ цыф лъӀпкыкӀи
анахъ мӀхъанӀэ зӀлӀр бзӀу арӀу
зӀрӀщытыр кӀигъэтхыгъ, адыга-
бзэр илъӀс 90-рӀ хъугъэу зы-
лӀжырӀэ гъзетӀу «Адыгэ ма-
къэм» зӀригъӀразӀэр кылуагъ,
мы гъзетым лӀы дӀгъухэм лоф
зӀрӀщӀагъӀэр, узӀкырыплӀы-
жыным, узӀдӀӀужыным, узӀ-

БӀджӀнӀэ Мурат

рӀӀытӀӀным бзӀм илофхӀэри, нӀ-
мыкӀ лъӀныкӀо пстӀури зӀрагъӀ-
псынкӀӀэр игушӀыӀэ кыхигъӀэ-
щыгъ.

Гуманитар ушӀтынхэмкӀэ
Адыгэ республикӀэ институтым
бзӀшӀӀӀныгъэмкӀэ иотдел ипа-
щӀу **Гышъ Нухъ** илъӀсыбӀм
лоф зыдашӀӀӀэ адыгабзӀмкӀэ
иӀплӀыкӀӀэхэр кырилотыкыгъӀх.

— НепӀэ бзӀмкӀэ къалуагъэр
зӀкӀӀ мӀхъанӀэ зӀптын закӀӀ,
— ылуагъ Гышъым. — Адыга-
бзэр ыкӀи адыгагъэр зӀгопхын-

Гышъ Нухъ

хӀу е пщыгъупшӀӀнхӀу щытхӀп.
Мыхэм лъӀпкыыр агъӀӀӀӀпкыы.
Унагъом кыщегъӀӀу, къэралы-
гъом, еджаплӀэм аӀэ зӀкӀӀдзӀгъӀу
лоф адыгабзӀм дашӀӀн фае.
ХӀти фӀмыеу адыгабзӀм иза-
къоп, нӀмыкӀ лоф гори ебгъӀ-
шӀӀн плӀӀӀышӀтӀп. Ау тӀ пстӀ-
уми тызфӀӀӀӀӀӀӀн фаер, тӀр-
тӀрӀу тигушӀыӀи, тшӀӀн-хабзи,
тицыфыгы, тыбзи хӀтымыгъӀ-
кӀӀӀӀӀӀнхэр, кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀнхэр
ары. Ини цыкӀуи зӀфӀдӀӀу джащ
тыдӀӀӀӀӀӀӀнхэр игъоу сӀлӀӀӀӀу.
НэмыкӀ лъӀныкӀоу — адыга-
бзэр ыкӀи къӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
пшыӀнхэр зӀрӀкыӀным имыза-
къоу, зӀримыщыкӀагъэр шӀӀӀ-
гъӀӀӀӀӀ инхӀу КъомӀфӀэ Мухъа-
дини, нэмыкӀхэм (сӀри са-
хӀт) алытагъ. БзӀм хӀт гу-

щылӀу ыштагъӀхэм уафӀсакынын
фае имытӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ.
Урысы-
бзэр нэмыкыбзӀхэм къахӀкы-
гъэ гушӀыӀӀӀ процент 70-мӀэ къа-
гъӀпсы, ау бзӀ инкӀӀӀ алытӀэ.
Ау бзӀм узыфаер хӀпшыхъа-
ныр тӀрӀзӀӀп, зӀдзӀкыӀн лофыр
ебгъӀӀыӀыӀи хъушӀтӀп, бзэр зӀ-
хъмыфӀыжӀ мӀхъу.

ЩысӀэхэр кыхыгъыгъ. БзӀм
хӀлӀым тетӀу лоф дӀӀшӀӀӀныр,
удӀӀӀӀӀӀӀныр, уухъумӀныр Ну-
хъ игъоу ылыгъуыгъ.

РеспубликӀэ институтӀу шӀӀ-
ныгъӀхэр зыщыхагъахӀӀӀӀӀ имѐ-
тодистӀу **ХъаудӀкӀо Шыхъа-
мызӀ** игушӀыӀӀ анахъ кыхӀӀы-
гъэр адыгабзӀкӀӀӀ тӀтхӀэ зыхъу-
кӀӀӀ зӀтекыныгъагъэм тызӀрӀуа-
лӀӀэр ары. Ау хӀтрӀэ адыги
ыбзӀ рыгушӀыӀӀшӀуныр бзӀр
зыухъумӀшӀтӀу кызӀтӀӀӀӀӀӀӀ-
шӀтӀу ылытагъ, щысабӀ кы-
хыгъыгъ, ежъ яинститут лофӀу
ышӀӀӀӀӀӀ, учебникхэр, методикӀэ
тхылхэр кызырӀдӀагъӀкыхӀэрэр
кыӀӀӀотагъ.

ШӀӀныгъӀӀӀӀӀӀ **Едыдж Ба-
тырай** бзӀм изӀгъӀшӀӀӀн, ащ
кырыкӀӀӀӀӀӀ ыгъӀгумӀкыӀрӀэмэ
ащыщ, лъӀпкӀ лофхэм чанӀу
ахӀӀаӀжӀэ. Германием зыщӀӀӀӀм
бзӀм зӀрӀдӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
тыплӀӀу, адыгабзӀм диалекти 4
иӀӀӀм, нэмыцыбзӀм диалект
320-рӀ зӀрӀхӀӀтыр, ахэр зӀра-
гъӀунафыхӀэрэр ыкӀи науӀкэм зӀ-
рӀщагъӀфедӀхӀэрэр, диалектхэм
бзӀ лъӀапсӀэр зӀрагъӀбаирӀэр

Едыдж Батырай

кӀигъэтхыгъ. ТытхъаурыхӀным
ыпӀу, тыбзӀ нахъ танӀу фӀгъӀэ-
загъӀу зӀдӀгъӀшӀӀӀным Батырай
кыфӀӀдӀагъ. УзӀдӀӀӀӀм, пфӀ-
мышӀӀӀн щылӀп.

ГъзетӀу «Адыгэ макъэм»
рекламӀмкӀэ иотдел ипащӀу
КъӀзӀнӀэ Юсыф адыгабзӀм илоф-
хэм, анахъу гъзетӀу «Адыгэ
макъэм» икӀӀтхӀн лоф, еджӀэрэр
зӀрӀмакӀӀм кыхӀӀӀӀу зӀрагъӀ-
гумӀкыӀрӀэр, джы Урысые по-
чтӀэм ыпкӀ кыкӀӀӀу, илъӀсныкӀо
гъзет кӀӀтхӀапкӀӀр лъӀшӀу кы-
зӀрӀӀӀӀыгъэр кылуагъ. Адыга-
бзэр, тӀ, адыгӀхӀу дунаим тет
пстӀӀӀм тӀлӀӀпкыӀыбзӀ закъоу
зӀрӀщытыр пщыгъупшӀэ зӀрӀ-
мышуштыр, адыгабзӀм хахъо
фӀшыгъэным ухӀтми ухӀӀӀӀӀӀн
зӀрӀфаер кылуагъ.

«АдыгабзӀм икӀӀӀхъумӀн —
къэралыгъом ипшъӀрылӀ шъхъа-
лӀхэм ащыщ» зыфӀлӀӀӀӀ ӀӀнӀэ
хъураеу гъзетӀу «Адыгэ ма-
къэм» зӀхӀӀӀӀӀӀӀӀ бзӀм ило-
фыгъохэмкӀэ бӀ упчӀӀу кы-
щытӀдӀжыгъэр, бӀ гупшысӀу кы-
гъушӀыгъэр ыкӀи щызӀхӀафыгъэр.
ЗӀлӀкӀӀм хӀӀӀӀӀӀӀӀӀм а зӀкӀӀ
бзӀм ехъылагъэм къэралыгъо
екӀӀӀӀӀӀӀ фӀшыгъӀу адыгабзӀр
лыгъӀӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи ифӀшӀӀо-
шӀ чыплӀӀ игъӀуцогъӀн фаеу
алытагъ.

МАМЫРКЪО Нуриет.
СурӀтхэр ӀӀшӀыӀнӀ АспӀан
тырихыгъӀх.

(Къызыкълъыкюрэр
гъэтхатэм и 29-м

къыдэкыгъэ номерым ит).

Катерина: Знаете, Василь, я сначала обижалась на Вас — как это русский солдат перешел на сторону врага. Общалась с Вами только потому, что Вы русский, а все остальные для меня чужие. Но с каждым днем я больше склоняюсь к тому, что Вы правильно поступили. Недели две назад, находясь в гостях у махосевцев, произошел случай, который я не могу объяснить. Как это могло случиться и что оно означает. Дети махосевских князей Натырбова и Богарсокова в нашу честь устроили молодежный джегу. Веселью, как говорится, не было конца. И я, дружно поддерживаемая моими друзьями, сопровождавшими всю дорогу, и строителями джегу, танцевала, не унавая себя, будто я с молоком матери впитала черкесскую музыку, танцы. Я летела по кругу, как на крыльях, не касаясь земли. Но вдруг, когда меня объявили самой красивой, самой лучшей танцовщицей среди участниц джегу, завоевавшей право, вместе со старшим рода, возглавить заключительный танец «Удж хъурай», группа молодых ребят ворвалась в круг и устроила переполох. Хотя ребята успокоили, но пришлось принять их условие — исполнить заключительный массовый танец без ведущей пары.

Я никак не смогла узнать правду — что произошло. Только и слышала, что это группа молодых джигитов, прибывших на джегу из Бесленея, подпортила праздник.

Василь, что Вы можете сказать по поводу произошедшего? Умоляю Вас. Я пойму. Я за это время настолько повзрослела, что могу выдержать и самое неприятное. Вы скажите только всю правду, не скрывая ничего.

Василь: Катерина, ты моя дорогая, как я боялся того, что случилось. Я знал, что это произойдет, если не сегодня, то завтра.

Я не сказал тебе и не хотел этого делать, но теперь уже никуда не деться. Я служил у Вашего отца. Но, видя всю его жестокость по отношению к черкесам, я сбежал от него и перешел на их сторону. Знаете как они называют Вашего отца? Дьяволом. (Зэпыугъо ешы). А что касается тех молодых ребят, которые нарушили порядок на джегу, что не свойственно черкесам, это молодые люди, которые вынужденно переселились на Фарс, когда, прости, Катерина, Ваш отец дотла сжег большой зажиточный бесленевский аул на Урупе. Эти ребята дали клятву мстить русским, особенно моему отцу, до победного конца или всю жизнь. Прости, девочка, ты ни в чем не виновата. Это понимают черкесы, и в этом ты сама убедилась, не услышав ни разу упрека ни в адрес отца, ни в свой адрес за время твоего пребывания здесь, несмотря на то, что по вине твоего отца многие молодые женщины овдовели, множество детей осиротело за это время. И не услышала бы, если бы организаторы джегу не перебрали — не решили вознести тебя слишком высоко. Всему есть предел — ребята не выдержали, у них сдали нервы.

Катерина (зи къымылоу, ышхъэ риуфэхыгъэу, бзылфыгъэ хэкълотагъэ, юф хылыгъэ ин горэм ыгъэпшыгъэ фэдэу, шысыгъ. Етланэ, инэплъэгъу зэрэфэхыгъэу, арагъэу ышхъэ къылыгъэ, зэхэлх къодыуеу къылыгъэ): Спасибо, Василь, за то, что не скрыл от меня правду. Очень жестоко, но все же правду. Я должна была ее узнать. (Тэкълурэ зи къымылоу зыщэс уж): Не

КАВКАЗ ЗАОР ЗАУХЫГЪЭР ИЛЪЭСИ 150-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

думайте, Василь, что я ищу оправдание отцу — нет ему никакого оправдания, но он — мой отец, он меня любит и я его люблю. Скажите, что может сделать мой отец в такой ситуации, над отцом-то стоят другие генералы, сам русский царь?

Василь: Конечно, он не может поступить как я. Я всего навсего прапорщик, он — генерал. Но он может и должен поступить, скажем, как Раевский.

Катерина: А кто он, Раевский, и

сэмэркъэу зэдашыгъэ, шъабэу ордэ тэкълуи къалозэ, зым шъагъэ ыоу, зым сарэ ыдэу, адрэм къэтэбэ чысэ ышлэу, нэмыкхэм дышэ е тыжын тхыпхэ дахэхэр сарэхэм е къэптанхэм атырадэхэу е ахадыхэхэу. Гоцсымэ жантэм дэс нэцхы-гуцхэу, пшъашэхэм алпыплъэу. Тэкълу шлэ къэс пшъашэхэм ащыщхэм ялэшагъэхэр Гоцсымэ фахыхэхэу рагъэлъэгъух. Ежъ мыгузажыоу, рэхъатэу ахэм дэгъоу апэллхыгъэу, ымакхэ ымылэтыгъэу, шъабэу ыкхы дахэу пшъа-

Адырэ пшъашэхэр, зы макхэ къахэмылукълэу, ащ епллхы.

Гоцсым (ынэпс псынклэу релъэкхы): Боу ордэ дахэ зэхэплхыгъэу, сипшъаш. Гуцылэу хэплхыгъэхэри, язэлхыкълэу, «адыгэ усэ зэхэлхыкълэм тетэп» ныбжы цыф ылонэп. (Етланэ пкъыгъоу зытегуцылэрэр зэблихуным пае ымакхэ нахъ лъагэу къелэты). Адэ, къэтэбэ чысэ халэмэты нахъ плыгыри си Катринэ дах! Хэта ар зыфэхыгъэр? Уиорэд зыцлэ къыщеплорэ клэлэ ялыер ара?

Катрина (шэплхыгъэу хыгуэу ынаплэхэр редзыхыгъэ): Ары, Къэмгъаз ары. Суухымэ, нэпэллхыгъэу мы чысэр ащ естынэу ары.

Гоцсым: Боу чысэ дах. Ептыми, си Катрин, боу Къэмгъазэ ащ рызышлэу шыжын.

(Мыщ дэжым, шысэмэ къэхыгъэр къагурымылоу, Сипсэ къызыщыгъэти, хэдыкълэу ышырэр къычылдзи, адыгэ пшъашэхэу гъэсагъэм ныбжы зыкхы-зэрымшыгъэу зыкхышлэ, зыбгыры-узэ унэм ихыушхыгъэ).

Гоцсым (Ланэ зыфигъази): Лан, зэ мо къэгъэгъэлэ ащ.

(Ланэ Сипсэ лъэжы, псынклэу къыригъэгъэгъэ).

Сипсэ (чылдыгъэу хэдыкхыри къышхыгъэ, Гоцсымэ ынэмэ акълэмыплъэхэу ыпашхэу къыуцагъэ): Къысфэгъэгъу, нан, емыкхы сызэрэзекълэуагъэр, ауцтэу сшлэн фэагъэп, зысшылэн фэагъэ.

Гоцсым (шлэ ылыгъэу исабыл зэрэдэгъушылэштэм фэдэу): Сипсэ, дышэхэидэ юфымкълэ, шэч хэмылэу, пстэуи уаныхъ лэлэс, ар зэкълэмэ ашлэ ыкхы аштэ. Ащ фэдэ Лани, «ыдырэр мытлэплэу шэкхыр зэлэтхы е мэлэжэ» зыфалорэм фэдэ, Синэ шъош нахъ пщынэо лэз, Фыхъ шъош нахъ дэгъоу ордэ къело, арышъ, хэти зыгорэм нахъ фэлэз. Зыгорэм фэмыхъулай Тхэм къыгъэхыгъэп. Шъэфэп ныла, дышэхэидэри, дэн-бзэныри зэрэадыгэ клэныжхэр. Мо урыс пшъашэхэу цыкълум тэкълу егъэлыгъэу сыщытхыгъэмэ, клэзгъэгъушлэ, нахъ езгъэгъушлэ сшлэигоу ары нахъ, ащ шъош нахъ дахэу хыдыкълэу арэп къызгъэкхыгъэр. Етлани, сьдэу ю фаеми, Катринэ хыкълэба, зыгорэ фэбгъэкълотэн фаеба? Узэрэ-зекълэуагъэр хуна? Къыопэсыгъэп. Адыгэ пшъашэхэм нахъ шэлагъэ хэлхыны фай. Кло, учылплэ тлысыжъ. Блужыкълэ ащ фэдэ къызхэмыгъэгъэжъ.

Баринэ (Катеринэрэ Гоцсымэрэ зэхаримыгъэхы шлэигоу, ыбгукълэ шыс Гоцанэ еушхыгъэ): Сипсэ ауцтэу зыкхышлэу нанэ тэрэзэу къыгурылуагъэп, ар Катринэ къызэрэщытхыгъэм паеп, Къэмгъазэ Катринэ зэрэрипэсыгъэм, ар ухыгъэ юфэу зэрилытагъэм пае нахыкълэ. Сипсэ Къэмгъазэ мыклэп зычылшагъэр. Ар Шэрэлхыкомэ яплурба, ащ ыналэ а клэлэ лыхыжым Шапсыгъэу цытыридзэгъэхэгъэ. Гоцсымэ ыпашхэу къызыщыхимыгъэщми, сэ бэшлагъэ ащ гу зылыстагъэр — Сипсэ Къэмгъазэу лэшэу ыгу рехы. Тхэмыклэм фэщылэ зэпытыны, къылу-уыгъэ.

Синэ: Адэ тэрэзба! Сыда, Катринэ тынахъ лая, хыауи тынахъ фэмыха? Хэти зэрэфэгъэхэу инасып фэбанэ. Сэ згъэмысэрэп Сипсэ.

Баринэ: Хэт сьд ылауагъэми, сьдэу зышылгъэми, пстэури зэолэжырэр Къэмгъаз — ары къыхэзыхырэр.

(Ащ дэжым Гоцсыми, пшъашэхэми, пскэулу макхэ зэхыхы, хыулыфыхэу хыкълэу зэрэжэу гу лъагъэу, пчъэмкълэ плэхэхэу пстэури къэтэджы. Ешэкъо Зэхэрые ягъусэу Иналыкълэу Шэуджэныжыр, Хырыцыхыгъэу Алэр, Къэмгъазэу пчъэм къылохыгъэ. Пшъашэхэр чэфэу ахэм апэгъокхыгъэ, къырагъэблагъэх).

Шэуджэныжыр (аныхыжышъ, игъусэхэм апэ итэу унэм къехэу, пчъэм дэжъ къышхыгъэу, игъусэхэри ащ ыуж итхэу къызтэуцох): Шэуипчыгъэу шлу оху апци, тигощэ дахэхэр!

(Джыри къыкълэпхыкълэу).

НАТХЪО Къадыр

Щыфыгъэр пшыгъэ шалхъ

(Урыс генералэу Засс ыпхъу
адыгэхэм къызэрахыгъагъэм
фэгъэхыгъэ юрылуатэм тешыкхыгъэ пьес)

что он сделал такого, чтобы подражал ему отец?

Василь: Он тоже генерал, как твой отец, начальник Черноморской береговой линии от устья Кубани до Грузии. Из множества методов умиротворения непокорных горцев он выбрал гуманные средства, а не их истребление, как Ваш отец и другие генералы, поддерживаемые царем. Раевский был убежден, что одна миролюбивая система с черкесами может вести к прочному их покорению. Когда потребовали от него немедленно прекратить все мирные сношения с горцами, он ушел в отставку и покинул черкесский край, заявив, что не хочет участвовать в уничтожении народа, вина которого заключается лишь в том, что он живет на благодатной земле и хочет быть свободным.

Ваш отец должен поступить также, если он способен на это. Но я сомневаюсь, что он это сделает, даже при той ситуации, в которой оказалась единственная дочь. Он другой. Ну, посмотрим, осталось недолго ждать.

(Конец диалога)

Гоцсым: Адэ, Уасил, икхунба пшъашэхэу унэм узэрисыгъэр. Уиныбжыкълэу блэпупшыгъэр ибгъэкхыгъэу угу хэлъ, ара? Хыауи Катринэ укхыригъэкхыжырэба? (Катеринэ епллы). Ал, Катрин, лъы лэлэ къыпклэнэжыгъэпи, уушхонтлыгъи. Зыгорэкълэ Уасил угу хыгъэкхыгъа? Къэлэу къодый, угу хыгъэкълэу зыми фэсыдэштэп. (Василь зыфэгъазэ). Зэхэпхыгъа, Уасил?

Яхэнэрэ къэшлыгъу

Ешэкъо Зэхэрые ихыакълэу. Пшъашэхэу хыкълэм лыплэхэрэр щызэ-луклагъэхэу ащ щызэхэсых, чэфэу

шъэхэм къадэгъушылэу, голуу къалу-щыпцлэу зыгорэхэр къарелуалэх ыкхы нэплъэгъу фэбэкълэу къыплъызэ къаретыжыгъэ. Генералым ыпхыуи а адыгэ пшъашэхэм ахэс, ишъуашэ-кхы, изекълэуагъэ ахэм афэдэ шып-къэу хыгуэу, шъабэу ордэу кхылуыгъэ, къэтэбэ чысэ шлэуу ыдыгъэм дышэ тхыпхэ дахэ егугъуплэу тыредэ. Пшъашэхэу хыкълэм дэн-бзэным имы-закъоу, адыгабзи, адыгэ хабзи, тлы-сыкхы, зекълэуагъэ, къэшхыагъэ, хэт хэп-цагъэми укхымыгъэу укхытэжыгъэу, зэригъэшагъэ.

Гоцсым (гушлуатэу нэплъэгъу дахэкълэу ипшъашэхэу хыкълэу епллыгъэ): А си Катринэ дах, сьдэу мэкхэмэ шлагъуа а макълэу къэплорэ ордэуи клэлхыр? Джынэс ар сэ зыкхы зэхэсымыхыгъэ фэдэ.

Катрина (лугушлуатэу): Зэхэпхына, синан, ыпэкълэу шымылагъэр, ар сэ сы-усыгъэ ордэ. (Укхытэжыгъэу ынэгу къэушэпллы, ынаплэхэр редзыхы).

Гоцсым: Адэ тэкълу нахъ лэшылоу къалуи зэхэсэгъэхба, сидах!

Катрина: Ар зыми зэхэсымыгъэхы сшлэигоу, синан.

Гоцсым: А си Катрин, зи фэлуагъэп, моу садэжъ къэкълэуати, икълэдзэп нэмылэми къысфалу.

(Нэбгыритлум алорэр зэхыхыгъэу, пшъашэхэу унэм зэкълэу исхэм анэлэу ахэм афэгъэгъэгъэу, ядэлх).

Катрина: Ащыгъуи зы пычыгъэу закъу. Нахыбэкълэу семыгъэз.

Гоцсым: Дэгъу, сидах. Сыкъезэгъы.

Катрина (ышхыгъэу реуфэхышъ, мэкхэу шъабэкълэу ордэуи къело):

Лэныстэ чаныр сэ къэсэгъабз.

Хабзэр зышалхэр адыгэ клэл.

Клэлэмэ ялыеу, си Къэмгъаз,

Гугъаплэу къысэти сыгу гъэлсэф.

(Пшъашэхэу хыкълэм ордэуи зэпегъэу,

ышхыгъэу еуфэхыгъэу тэкълурэу шэсы.

кь. Мыекъуапэ,
гъэтхакэм и 12,
2014-рэ илъэс
N 891

КУЛЬТУРЭМРЭ ШЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Узыщытхъурэм уегъэгугъэ

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министертвэ и коллегие тыгъуасэ зэлукIэу илгъэм 2013-рэ илээсым юфэу ашлагъэм щытегушылагъэх. Зэфэхьысыжхэм анахъэу къащыхагъэщыгъэр уахътэм диштэу япшэарылхэр зэрагъэцакIэр ары.

Гъэхъагъэхэм ягъус

Гъэхъагъэу ашыгъэм пае ташэтхъуми, зэхъхэм къыщалауагъэм мэхъэнэ хэхыгъэ етымыты хуштэп. Композиторэу Нэхэе Аслъан зэрилытэрэмкIэ, культурэм ахъщэу пэуагъахъэрэр нахъыбэ ашын алъэкIышт. Спорт псэуалъэхэр игъэкIотыгъэу зэрагъэпсхъэрэм фэдэу, культурэм илофшлалэхэм зэхъокIыныгъэхэр ящыклагъэх.

Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэ-кIэ щытым идиректорэу Зыхъэ Мэлайчэт зэрилытэрэмкIэ, театрэм къуаджэхэм спектаклэхэр нахъыбэрэ къащигъэлъэгъоным пае экономикэм изыкъегъэлэтын имэхъани къыдэплъытэн фае. Къуаджэм псэукIэу илэ хъугъэр цIыфхэм къагуао, чылэхэм ныбжыкIэхэр адэкIыжых.

Театрэхэм, еджаплэхэм, филармонием ялофышлэхэм яеплывкIэхэри зэхъхэм къыщалауагъэх. Журналистхэм ялофшлалэ ымыгъэразэхэрэр къызэрахэкIыгъэри дэгъу. Ау журналистыр критикэм кIэбгъэкIыным ыпэкIэ щыІэныгъэм нахъ куоу ухэплъэн, зэфэгъэ пхэлъэу къаплорэр бгъэпсын зэрэфар зыщамыгъэгупшэныр нахъышIу.

Культурэм илофышлэхэу гъэхъагъэ зышIыгъэхэм, Шъачэ щыклогъэ Олимпиадэм, Паралимпиадэм чанэу ахэлэжыгъэхэм министрствэм ищытхъу тхылхэр, медальхэр аратыжыгъэх.

Сурэтхэр культурэм илофышлэхэм язэхъхэ къыщытырахыгъэх.

КультурэмкIэ министрэу Къулэ Мыхъамэт къызэрилуагъэу, 2014-рэ илээсыр культурэм и Илээсэу зэрэщытыр къыдалытээ, ялофшлэн нахъышлоу зэрэзэхъащэтым пылтых. Ахъщэу культурэм пэуагъахъэрэм тиреспубликэ зэрэщытэхъуагъэм, культурэм илофышлэхэм ялэжъапкIэ къызэраIэтыгъэм, нэмыкIхэу министрэм зигугъу къышIыгъэхэм бэрэ татэгущыIэш, щыІэныгъэм инэмыкIырэ лъэныкъохэу зэхъхэм къыщалауагъэхэм гъэзетеджэхэр ащыдгъэгъозэщтых.

Тиансамблэ цIэрыIохэу «Налмэсым», «Ислъамыем», Лъэпкъ театрэм, Камернэ музыкальнэ театрэм, филармонием итворческэ купхэм, фэшъхъафхэм узэращытхъун щыI. IэкIыб хэгъэгухэм ащылагъэх, Олимпиадэ джэгунхэу, Паралимпиадэу Шъачэ щыкIуагъэхэм якультурнэ илофыгъохэм ахэлэжыгъэх. ИскусствэхэмкIэ еджаплэу тилэхэм ягъэхъагъи макIэп — ахэр арых сәнауыгъэу тиныбжыкIэхэм ахэлым ылапсэ зыгъэпытэхэрэр. Ащ дакIоу, лъэпкъ кадрэхэр на-

хъышлоу гъэхъазырыгъэнхэм, адыгабзэкIэ спектаклэу къагъэ-лъагъохэрэр нахъыбэ шыгъэнхэм, тхылъеджаплэхэр пэрыт техникэмкIэ нахъышлоу «улэшыгъэнхэм», музейхэм ялофшлэни лъыгъэкIотэгъэным афэшI шыклагъэу цыIэр макIэп.

Лъэпкъ культурэм игупчэхэр тилэх, илофшлэнэу агъэцакIэрэм уегъэгупшысэ. ГушыIэм пае, илофшлалэу «НАН» зыфилорэм, пащэр Нэгъуцу Аслъан, игъэхъагъэхэр дунаим щашIэх, Олимпиадэ джэгунхэм лъэпкъ Iэпэщысэхэр къащагъэлъэгъуагъэх.

ФУТБОЛ

«Зэкъошныгъэм» къагъэзэжы

Урысыем футболымкIэ изэнэкъокъу ятIонэрэ купэу «Къыблэм» щэкIо. 2013 — 2014-рэ илээс ешлэгъум мэлылфэгъу мазэм и 10-м щыпаублэжыщт. Мы мафэхэм мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» Крымскэ щыIэу ныбджэгъу зэлукIэгъухэм ахэлажъэ.

«Зэкъошныгъэм» итренер шъхъалэу Шыумэфэ Рэмэзан, илээс зауэлэIэ узэкIэлэбжымэ, тикомандэ хэтыщыгъэ футболхэр къыригъэблэгъэжыгъэх. Михаил Суршковыр, Александр Волковыр, Шыко Руслъан, нэмыкIхэри аштэжыгъэх.

СтадионыкIэр агу рехы

Стадион зэтэгъэпсхъагъэ Мыекъуапэ зэрэщашырым Урысыем икомандэхэм ахэт футболхэр шыгъуазэх. «Рубин»

щешIээ Урысыем ичемпион хъугъэ Андрей Кобенкэр, Астрахань икомандэ щешIэрэ Дмитрий Ахбэ, нэмыкIхэри Мыекъуапэ щапIугъэх, «Зэкъошныгъэм» къагъэзэжы ашIоигъу. «Кубань» Краснодар, «Ротор» Волгоград, «Черноморец» Новоросийск, фэшъхъафхэм яфутболистхэри «Зэкъошныгъэм» щешIэнхэу фаех. Адыгеим щапIугъэ ГъонэжыкIо Азэмат «Сокол» Саратов хэт, хэкум и спортсмен анахъ дэгъухэм ащыщ. ТелефонкIэ ащ тызыфытеом,

Мыекъуапэ лъэшэу ыгу зэрэрихъырэр къытилуагъ. «Зэкъошныгъэм» щешIээ, тикомандэ Премьер-лигэм хэхъэ шIоигъу.

Бразилиер, Германиер...

2018-рэ илээсым дунаим футболымкIэ изэнэкъокъу Урысыем щыклошт. Бразилием, Англием, Аргентинэм, Германием якомандэхэм Мыекъуапэ зыщагъэхъа-зыры ашIоигъоу тиреспубликэ истадион идиректор шъхъалэу Шъхъэбэ Сэидэ макъэ къырагъэлугъ. Iофхэр зэрэлъыкIуатэхэрэм ехыIлэгъэ тхыгъэхэри тигъэзет къыхиутыщтых.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхъыщагъэр ыкIи къыдэзыхъыгъэ: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилгъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакционер зыдэщыIэр: 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшгъэдэкIыжъ зыхъырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIорышлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 838

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр МэшIэкIо Саид

ПшгъэдэкIыжъ зыхъырэ секретарыр НэпшIэкIуы Заур